

koncertní sezona

24 / 25

B3

SEVEROČESKÁ FILHARMONIE TEPLICE

uvádí 3. abonentní koncert
symfonického cyklu B

Antonio Pompa-Baldi – klavír

**SEVEROČESKÁ FILHARMONIE
TEPLICE**

dirigent: **Alfonso Scarano**

9. ledna 2025 v 19:00 hodin
Dům kultury Teplice

Severočeská / North Czech
filharmonie / Philharmonic
Teplice **since 1838**

www.severoceskafilharmonie.cz

Není mnoho tvůrčích zjevů, dosahujících myšlenkové velikosti **Ludwiga van Beethovena**. Čteme-li literaturu, která nám jeho gigantický zjev přibližuje, znovu si uvědomujeme, za jakých vnitřních procesů a protikladů se Beethovenovo dílo rodilo. Umělec, jehož nitro přímo vrlo city, jenž podle výroku současníka „nemohl žít bez nějaké vášně“, nedošel naplnění svých ideálů v nějaké běžné, lidsky představitelné podobě: jeho osobní život byl spíše snůškou nepohody, ale i tragédií. Hudebník, jenž v osmadvaceti letech téměř ohluchne, jenž se ve svých dvaatřiceti nalézá v takovém zdravotním stavu, že je připraven zemřít, prožil jistě tolik, že je tím víc obdivuhodná jeho vůle žít, jeho odhodlání bojovat s osudem a prostředností v životě i umění za každou cenu. Ludwig van Beethoven během svého života rozvinul klasicistní slohové a formové prostředky do vlastního hudebního stylu, jímž otevřel dveře nové hudební epoše – romantismu. Dospěl k novým strukturám a formám, záměrně rušil zavedené hudební konvence. Pracoval s ostrými kontrasty melodiky, rytmiky i dynamiky, a přesto jeho skladby vytváří vyvážený celek. Vyrůstal v německém Bonnu ve velmi nešťastném domově. Ke cvičení na klavír jej donutil otec, hrubý alkoholik, nemilosrdně trestající každou chybu. Od jedenácti let vydělával na živobytí pro svou rodinu hrou na varhany a skládáním. Jako dvacetiletý se Beethoven dostal do pozornosti Josepha Haydna, který projížděl Bonnem na cestě do Londýna. Ten jej povzbudil, aby se přestěhoval do Vídně, kde se hudba stala zábavou aristokracie. Ačkoli zde mladý skladatel hojně vystupoval a komponoval a získal si jméno po celém městě, bylo to až v roce 1800, tedy v jeho třiceti letech, kdy premiéroval Septet a svou první symfonii ve vídeňském Burgtheater, čímž si zajistil pověst největšího vídeňského klavírního virtuosa. Beethoven se nikdy neoženil i když se ucházel o ruku mnohých žen, které jej odmítaly. Nebyl příliš atraktivní a měl dost komplikovanou povahu. Nevyrovaného skladatele však nejlépe charakterizuje jeho hudba.

Koncert pro klavír č. 3 c moll, op. 37 vznikl rovněž v období kolem roku 1800. Skladba je jediným Beethovenovým klavírním koncertem v mollové tónině. Charakteristický je jeho symfonický ráz, který měl napomoci přesunout žánr klavírního koncertu ze salonů do koncertních sál. K tomuto vývoji přispěly i technické pokroky ve výrobě klavírů. Jako předloha ke kompozici mohly teoreticky posloužit klavírní koncerty Wolfganga Amadea Mozarta d moll a c moll. Obě díla Beethoven velmi obdivoval a zejména koncerty obou autorů v c moll mají mnohé společné prvky – od přerušeného akordu smyčců v hlavním tématu, přes použití tympánů v kadenci, až po provedení cody mezi kadencí a závěrečným taktem v klavírním partu. Poprvé bylo dílo provedeno 5. dubna 1803, přičemž za klavír usedl sám autor. Během koncertu byla premiérována také Beethovenova druhá symfonie a oratorium Kristus na hoře Olivetské. Oficiálního vydání se skladba dočkala o rok později, a to s věnováním pruskému princovi Ludvíku Ferdinandovi. Kromě toho, že byl vojákem francouzských revolučních válek, byl Ludvík Ferdinand také nadaným hudebníkem a skladatelem. Johann Friedrich Reichardt, kapelník Fridricha II. a Fridricha Viléma II. jej považoval za velkého klavíristu. Princ také začal skládat hudbu, ale pro svou skladatelskou činnost se dočkal uznání až později. Kromě Beethovena mu věnoval svůj klavírní cyklus například Antonín Rejcha. Partitura koncertu c moll byla při prvním provedení ještě neúplná. Beethovenův přítel Ignaz von Seyfried, který pro něj toho večera u klavíru otáčel noty, později napsal: „Neviděl jsem skoro nic než prázdné stránky, nanejvýš sem tam bylo načmáráno několik egyptských hieroglyfů, pro mě zcela nesrozumitelných, aby mu sloužily jako vodítko, protože téměř celý sólový part hrál z paměti, neboť, jak tomu často bývalo, neměl čas vše zapsat na papír.“

Rakušané nazývají svého rodáka, skladatele a varhaníka **Antona Brucknera** „Der Musikant Gottes“ (muzikant boží). Krásně jej charakterizoval český hudební skladatel Josef Bohuslav Foerster: „Bruckner žil jediné hudbě a očekávání oné slavné chvíle, kdy ve zraky vzkříšeného svitnou nadzemská světla...“. Bruckner sám napsal německému skladateli Richardu Wagnerovi: „Mojí hudbě nejlépe rozumějí děti a zvířata.“ Anton Bruckner se narodil na předměstí Lince do venkovské rodiny. Byl nejstarší z celkem jedenácti dětí. Jeho otec byl váženým učitelem v místní škole, s čímž se pojila i odpovědnost za varhanní doprovod ve zdejším kostele. Bruckner starší malého Antona již od malička vedl k hudbě. Junior byl údajně schopný již ve čtyřech letech hrát na maličké housle a koncertovat před místním knězem. Klasický varhanní repertoár a katolické prostředí měly na Brucknerovo rané dětství velmi velký vliv, který byl posléze ještě umocněn studiem v augustiniánském klášteře v neda-

lekém St. Florian. Tam byl po smrti otce ve svých třinácti letech přijat jako sborista. Zdejší repertoár tvořily hlavně skladby rakouského klasicismu, často se hráli například Michael a Joseph Haydnové či W. A. Mozart. Tak si Bruckner vytvořil poměrně tradiční základy, které se posléze zřetelně projevovaly i v jeho dílech. Věnoval se zde hře na housle a varhany, začal se zdokonalovat i v hudební teorii. Začal komponovat složitější hudební díla, zejména mše. Postupně si uvědomil, že je mu v St. Florian těsně a začal hledat uplatnění jinde. Nakonec se stal varhaníkem v Linci. S obrovskou nezdolností se dále zdokonaloval v harmonii, což dokládají i tisíce zachovalých stránek hudebních cvičení. Ačkoli byl celý život velmi zbožný a nepřilíší průbojný, byl velmi ctižádostivý a potrpěl si na formalitu. Jeho snem bylo obdržet profesorský titul. Vymohl si dokonce přezkoušení na Vídeňské konzervatoři, kde přísedící oslnil improvizovanou fugou. Obrovský respekt pojal Bruckner k tvorbě Richarda Wagnera. Dokonce se s ním osobně setkal na premiéře opery Tristan a Isolda. To s sebou ovšem přineslo i řadu negativ, když Vídní, kam se Bruckner přestěhoval, začal cloumat lýtý boj mezi „wagneriány“ a Wagnerovými odpůrci. Situace ve Vídni se časem pomalu ustálila a Brucknerovi se postupně podařilo najít silné spojení, mezi jinými Gustava Mahlera či Hugo Wolfa, kteří jeho skladby pomohli prosadit. Byl oceněn Řádem Františka Josefa. Splnil se mu i celoživotní sen, když byl jmenován čestným profesorem na Vídeňské univerzitě. Jeho poslední léta byla poznamenána zhoršujícím se zdravím, za což pravděpodobně mohl i alkohol.

Symfonie č. 4 Es Dur „Romantická“ vznikala během neklidného roku 1874 jako „znamení neporušené tvůrčí vůle“. Hornorakouský zemský sněm odmítl připsat Brucknerovi „doživotní každoroční dar“, stejně jako trvalé místo učitele hudební teorie na univerzitě. Žádost anglickému velvyslanci o „roční, prací odůvodněný a pojištěný příspěvek“ zůstala bez odpovědi. Bruckner také ztratil svůj učitelský post na škole sv. Anny. Východiško z osobní krize našel skladatel ve fanatickém pracovním nasazení. Práce na první verzi čtvrté symfonie začaly dva dny po dokončení třetí a trvaly jedenáct měsíců a dvacet dní. Obrovskou roli, kterou pro Brucknera v jeho tvorbě skladba hrála, dokládá prohlášení, že se nemohl oženit, protože musel dílo dokončit. Kompozici se prolíná představa „všeho nádherného, tajemného, religiozního a čistého“ tak, jak tyto charakteristiky zhmotnil Richard Wagner ve své opeře Lohengrin. Ta představovala pro Brucknera ztělesnění romantismu, zejména díky jevištním pokynům z druhého dějství: „Postupné svítání. Dva strážní troubí z věže ranní píseň. Odpověď slyšíme ze vzdálenější věže“. V hudbě čtvrté symfonie se následně Bruckner snažil nastínit atmosféru středověkého města s rytíři cválajícími bránou do lesa, kde je obklopuje ptačí zpěv. Jako „romantickou“ označil skladbu sám autor rok a půl po jejím vzniku v dopise berlínskému hudebnímu kritikovi Wilhelmu Tappertovi, když se snažil domluvit její uvedení. S Tappertovou podporou mělo být dílo provedeno na koncertech Benjamina Bilsa v Berlíně na jaře 1877, ale nestalo se tak. Skladatel identifikoval chyby a tři roky symfonii revidoval. Teprve poté zazněly dvě střední věty ve verzi pro dva klavíry na „Interním večeru“ Akademického spolku Wagner ve Vídni. Dosud nejhranější verze měla premiéru 20. února 1881 ve Vídni pod vedením Hanse Krichtera. Konečná čtvrtá verze symfonie byla provedena v roce 1888, tedy čtrnáct let od prvních skic. Za skladatelova života byla jeho čtvrtá symfonie nejčastěji uváděnou a získala si oblibu pro svou srozumitelnost. Posluchače okouzlovala bezprostřednost jejích melodických myšlenek a pestrost všemožných zabarvení hudby. Všechny pohyby hudebního toku se řídí sonátovými principy. Instrumentace byla označována za „sofistikovanější než kdykoli předtím“ a průběh skladby za „ničím nerušený“. Brucknerovo střídání tónových charakteristik dur a moll, tak charakteristické pro harmonické postupy období romantismu, bylo dobovou kritikou dokonce povýšeno na princip.

Když rodák z italského města Foggia **Antonio Pomba-Baldi** zvítězil v roce 1999 v mezinárodní klavírní soutěži v Clevelandu, znamenalo to počátek jeho úctyhodné celosvětové kariéry koncertního klavíristy. O rok předtím vyhrál hlavní cenu v soutěži Marguerite Long-Jacques Thibaud v Paříži a v roce 2001 stříbrnou medaili na mezinárodní klavírní přehlídce Van Cliburn. Jeho koncertní repertoár zahrnuje přes šest desítek děl. Pravidelně koncertně provádí Cykly všech Rachmaninovových koncertů, pět klavírních koncertů Beethovenových, oba koncerty Brahmsovy a mnoho dalších mistrovských kusů klavírní literatury, včetně skladeb méně známých a hraných. Antonio Pomba-Baldi vystupuje na předních světových pódiích, jako jsou newyorská Carnegie Hall, Severance Hall

v Clevelandu, Sala Verdi v Miláně, Boston Symphony Hall, Grand Theatre v Šanghaji, nebo pařížská Salle Pleyel. Z dirigentů, s nimiž spolupracoval, jmenujme alespoň Hanse Grafa, Krzysztofa Urbánského, Jamese Conlona, Miguela Harth-Bedoyu, Theodora Kuchare, Benjaminu Zandera, Louise Lanea a Keitha Lockharta. Účinkoval s Takacs String Quartet, trumpetistkou Alison Balsom, cellistkou Sharon Robinson, s houslisty Ivanem Ženatým a Ilyou Kalerem, se symfonickými orchestry z Clevelandu a Dallasu, s Newyorskou filharmonií, s Juilliard Quartetem a mnoha dalšími. Na svých turné zavítal do Vídně, Londýna, Paříže, New Yorku, Aucklandu, Jeruzaléma, Kyjeva a dalších měst v Jižní Africe, Polsku, Německu, Mexiku, Kanadě, Španělsku atd. Na svém čínském turné vystupoval v nejprestižnějších sálech v Pekingu, Šanghaji, Guangzhou a všech velkých městech země a pravidelně se vrací jako host na klavírní festivaly Lang Langa do Shenzhenu a Hangzhou. Vydal přes tři desítky desek u značek Centaur Records, Harmonia Mundi, Steinway, TwoPianists, Azica a Brilliant Classics. K jeho nejúspěšnějším nahrávkám patří kompletní klavírní a komorní díla Edvarda Griega, klavírní sonáty Josefa Rheinbergera a Johanna Nepomuka Hummela, a nahrávky skladeb Brahmsa, Schumanna, Liszta, Respighiho a Rachmaninova. Pro značku Steinway například nahrál písně Francise Poulenc a Edith Piaf ve zpracování pro sólový klavír a dále CD „Napolí“ se slavnými neapolskými písněmi v úpravě Roberta Piana. Z jeho posledních prací jmenujme klavírní verzi Respighiho Houslové sonáty b moll a suit pro dva klavíry Clauda Debussyho, Luky Moscardiho a Samuela Barbera, které nahrál se svou manželkou, klavíristkou Emanuelou Friscioni, rovněž pro značku Steinway, s níž spolupracuje jako exkluzivní umělec. Často také zasedá v porotách mezinárodních klavírních soutěží jako jsou Hilton Head, E-Competition v Minneapolis, BNDES Rio de Janeiro, soutěž v Clevelandu, Chopin USA v Miami nebo soutěž Edvarda Griega v Bergenu. Na mezinárodní klavírní přehlídce v San Jose předsedá porotě od roku 2005. Antonio Pompa-Baldi působí jako vedoucí klavírní sekce na Clevelandském hudebním institutu. Jeho studenti dosahují významných úspěchů v mezinárodních soutěžích. Své zkušenosti jim předává i na četných mistrovských kurzech na univerzitách a festivalech v USA i zbytku světa. Konzervatoře v Pekingu a Shenyanu jej jmenovaly čestným profesorem. Založil a umělecky vede festival Todi International Music Masters, který probíhá každoročně v srpnu v italském městě Todi s účastí studentů hudby z celého světa.

Alfonso Scarano se jako dirigent úspěšně etabloval v Evropě, Asii a Jižní Americe s rozsáhlým symfonickým, operním, baletním a soudobým hudebním repertoárem. V roce 2013 se stal šéfdirigentem Severočeské filharmonie Teplice. Mimo jiné zastával funkci hlavního hostujícího dirigenta v komorním orchestru Virtuosi di Praga (2000–2010) a hudebního ředitele a dirigenta operního fes-

tivalu Toscana Opera Festival (2006–2008). V roce 1993 získal 1. cenu v 5. ročníku soutěže Bottega International Conducting Competition v Teatro Comunale v Trevisu, v roce 1997 zvítězil ve 4. ročníku soutěže Franco Capuana European Community Conducting Competition v Římě a v roce 2005 získal 2. cenu (1. cena nebyla udělena) v 1. ročníku soutěže Luigi Mancinelli International Conducting Competition v Teatro Comunale v Orvietu. V roce 2003 byl přizván Danielem Gattim k účasti na projektu Young European Conductors v rámci Scuola di Musica v italském Fiesole.

Od roku 2009 Alfonso Scarano pravidelně diriguje Moravskou filharmonii Olomouc a od koncertní sezony 2011/2012 spolupracuje s Thailand Philharmonic Orchestra v Bangkoku. Diriguje mnoho symfonických nebo divadelních orchestrů po celém světě, například divadelní orchestr v Parmě, orchestr divadla Petruzzelli v Bari, Haydnův orchestr v Bolzanu a Trentu, Nový ruský státní symfonický orchestr v Moskvě, Kyjevský národní rozhlasový a televizní symfonický orchestr, Daejeon filharmonický orchestr v Jižní Koreji. Dirigoval rovněž Pražskou komorní filharmonií na turné s violoncellistou Mischou Maiskym a spolupracuje s mnoha dalšími významnými orchestry v České republice. Alfonso Scarano byl také hostem v nejprestižnějších operních domech v Itálii i v zahraničí, kde provedl světově proslulá díla. Za všechny jmenujme Nabucco, La Traviata, Rigoletto, Tosca, La Bohème, Madama Butterfly, Carmen, Don Pasquale, La Sonnambula, Pagliacci, Cavalleria Rusticana, Il Barbiere di Siviglia, Gianni Schicchi a Gluckovu operu Le Cinesi v divadlech, jako jsou Politeama Greco v Lecce, Teatro Sperimentale ve Spoletu, Teatro Civico ve Vercelli, Teatro Comunale v Trevisu, Pompei Festival, Anfiteatro Romano di Ostia Antica v Římě, Teatro Nuovo Giovanni da Udine, Stagione Lirica v San Gimignano, Friedrichshafen Theater, Freiburg Theater, Roman Amphitheater v Plovdivu. Alfonso Scarano je také velkým příznivcem soudobé hudby. Provedl řadu světových premiér skladatelů jako jsou například Kaufmann, Harlap, Hyuk-Cha, Prangcharoen, Laks, Di Marino, Perotti, Ugoletti, Bonera, Libetta, D'Avalos a Dionisi. Mezi klasickými baletními díly, jako je např. Labutí jezero, Don Quixote a Raymonda, se jeho pozornost obrací též k dílům 20. století. Z tohoto repertoáru jmenujme alespoň uvedení baletu La Gira od Alfredo Caselly, Romeo a Julie Sergeje Prokofjeva či Apollon Musagete Igora Stravinského. Mezinárodní taneční gala produkce, kterou dirigoval na Mittelfestu v letech 2009, 2010 a 2011, byla skvěle přijata i odbornou kritikou. Spolupracoval s nejlepšími tanečními soubory světové scény, jakými jsou Wiener Staatsoper, Ljubljana Ballet, Hamburg Ballet, American Ballet Theatre, New York City Ballet, Ballet du Capitole de Toulouse, Ballet de l'Opera de Paris a Birmingham Royal Ballet. V roce 2011 dirigoval první provedení baletu Smrt a dívka Franze Schuberta v orchestrální verzi Gustava Mahlera, nově vytvořené pro Balletto di Roma.

Jeho diskografie zahrnuje nahrávky pro společnosti Tactus (první světová nahrávka Respighiho Suity pro varhany a orchestr s Milano Classica Orchestra), Lupulus (díla Verdiho, Pucciniho a Donizettiho s Virtuosi di Praga) a dvě CD věnovaná novým skladbám italských skladatelů Sandra Perrottiho (Et amor pro sóla, sbor a orchestr) a Alberta Bonery (Klavírní koncert č. 2 a Dies Irae pro sóla, sbor a orchestr se Severočeskou filharmonií Teplice). Alfonso Scarano získal vzdělání v oboru dirigování na Conservatorio Umberto Giordano ve Foggia, operní dirigování na Accademia Musicale Pescarese, sborové dirigování na Conservatorio Niccolò Piccinni v Bari a obor trubka na Conservatorio Tito Schipa v Lecce. Aktuální angažmá Alfonsa Scarana zahrnují Ljubljana Festival se Slovinským Radio Television Symphony Orchestra s účinkováním Rolanda Villazona, Hangzhou Contemporary Music Festival v Číně se Zhejiang Symphony Orchestra, vedení Philharmonic of North Macedonia ve Skopje a účinkování s IDSO State Symphony Orchestra v Istanbulu.

PROGRAM:

Ludwig van Beethoven (1770–1827)
Koncert pro klavír č. 3 c moll, op. 37

Allegro con brio
Largo
Rondo. Allegro

Přestávka

Anton Bruckner (1824–1896)
Symfonie č. 4 Es Dur, WAB 104 „Romantická“

Bewegt, nicht zu schnell
Andante, quasi allegretto
Scherzo, bewegt & Trio, nicht zu schnell
Finale

koncertní sezona

24 / 25

D1 SEVEROČESKÁ FILHARMONIE TEPLICE
uvádí 1. abonentní koncert
dětského cyklu D

Béďa vypráví pověsti

Zvědavý skřítek Malvínka bude pátrat po příbězích, které Bedřich Smetana ukryl ve svých skladbách.

**Úryvky ze Smetanovy Mé vlasti
i z jeho nejslavnějších oper**

Účinkují
Silvie Młynarczyková
Eliška Kopecká

Dirigent – **Tomáš Stanček**
Režie – **David Kříž**
Autor projektu – **Štěpánka Biedermann**

**Severočeská filharmonie
Teplice**

11. ledna 2025 v 10:30 hodin
Koncertní sál Domu kultury Teplice

Vstupné 200 Kč | Předprodej vstupenek v pokladně Domu kultury Teplice
a na www.ticketportal.cz.

Severočeská / North-Czech
Filharmonie / Philharmonie
Teplice

www.severoceskafilharmonie.cz

Za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Ústeckého kraje

Ústecký kraj

PŘÍŠTÍ PROGRAM

KOMORNÍ CYKLUS K | KONCERT 4

15. ledna 2025 v 19:00 hodin
v Zahradním domě Teplice

Program:

Wojciech Kilar

Orawa

Johann Sebastian Bach

Koncert pro klavír a orchestr č. 1 d moll, BWV 1052

Petr Iljič Čajkovskij

Serenáda pro smyčce C dur, op. 48

Účinkují:

North Czech Capella

Ivan Šiller – klavíér

Severočeská filharmonie Teplice

tel.: 778 888 013 | e-mail: sev.filharmonie@seznam.cz

www.severoceskafilharmonie.cz | www.scf.sf.cz

Změna programu vyhrazena.

Během koncertů je zakázáno fotografovat a pořizovat audiovizuální záznamy.
Zároveň prosíme návštěvníky, aby před začátkem koncertů vypínali své mobilní telefony.